

МАСЛИНОВИЙ ОЛІЙОК є незаступимий

щоб здобути гарну церу

Якщо виключно жидо Пальмові вибрати для делікатної шкіри п'яніт... в так знаменитий вислід... Ви, Пані повинні також скористати з добродійства цього мила! Чим воно не є виробляється на маслиновій олії? А прецінь природа не сотворила нічого лішого, ніж маслиновий олійок для вишукання, зміцнення і краси шкіри. Отже не зволікайте! Випробуйте Пальмові.

При купні домагайтеся виразно мила Пальмові. Вистерігайтеся підробки!

ШАМПОН ПАЛЬМОЛІВ ПЛЕКАЄ ВОЛОСЯ ЯК МИЛО ПАЛЬМОЛІВ ЦЕРУ.

Карпатська Україна в історії.

Підкарпатська Русь Карпатська Україна зайняла північ землі по тому боці Карпат від Східної Європи. Східно над Дунаєм аж до Мармарошицької Білої Тисою. Ця країна складається з гористої півночі, тобто південного узбіччя Карпат, заліснених лісами, та з південної рівнини, високої до 120 м. над poziomом моря, перерізаної гірськими потоками і річками: Тополею, Ляборцем, Ужем, Латорцею, Боршом, Терблею і Терешкою, що впадають в Тисою до Дунаю. Над тими ріками є такі міста, як Пряшів, Гумени, Ужгород, Мукачів, Густ, Рахово і Мармарош Сигет. Ця територія автономії карпатської країни покриває площу 12.624 км.² від Ужа до Білої Тиси. Столиця цієї країни — Ужгород над Ужем, а її південь, є там міста Мукачів, Севлюш і Густ. Пряшів і Гумени належать до Словаччини, Мармарош Сигет до Румунії. Головна залізнична лінія йде від Ясіня до Чопу, поперек до Чопу з Ужгородом плаваючи через Ужгород, а з південного плаваючи через Мукачів теж до Чопу.

Клімат помірно-континентальний, але літній від південного узбіччя гірський. Заселення від півночі до півдня. Гори покриті лісами, в низині садять різні плодощими овочевими деревами та виноградом. З мінеральних скарбів в горах знаходяться залізо, сіль, залізо, золото, срібло, мармур, вапняк та мармароські діаманти, далі міста і багато мінеральних джерел.

Ця країна заселена згідно зі статистикою з 1931 року 725.357 людей, а з них 450.925 українців, 115.805 мадярів, 95.008 жидів, 34.511 чехів, 11.777 румунів та 4.009 чужинців емігрантів. Українці діляться на верховинців і долинян. Верховинці — це три племена: лемки, бойки та гуцули. Головним заняттям української людини є хліборобство і скотарство. Головні продукти хліборобства: кукурудза (20%), овес, пшениця, жито та конюшина. Торговля з чужих рук: промисловість постачає дерево, залізо, сіль, сукно та гончарські вироби.

Східно-західно розташована Карпатська Україна займає геополітичному положенню; вона лежить між південного сходу Карпат і межує з чотирма державами: Словаччиною, Польщею, Румунією і Мадяриною. Для українців має велике значення, бо вона є ключем середньої і східної Європи й вводить українську націю в надкарпатську цивілізацію, зв'язуючи її з Європою чотирма залізничними дорогами.

I.

Серед державності осягає: На Закарпатті є 450.925, на Словаччині 115.805, разом 566.730 українців, які творять етнічну більшість тої землі навіть без відступлення мадярських сіл. Це споконвічна, осягає людська територія, що належала цю країну від VI-го століття до сьогоднішнього дня як східно-слов'янська територія під іменем білих хорватів, отже територія перед приходом мадярів. Історичні права українців до Закарпаття мають вступати у доходи Олега на Карпаті, а також в інших племенах Русь. Як підтвердження мадяри 986 р. під натиском печенігів, які ввели в провідників і переїзди їх територію під проводом Арпада за Карпати.

Док. Олександр Мажар, Національно-історична історія Підкарпатської Русі. Том I. Львів, 1934.

приймаючи їх на сторожу української колонізації, що сягала під Братиславу колонією. Ще й досі є там назва Оросвар, тобто руське місто. Тоді племя білих хорватів виступило до бою під проводом князя Лабора — як каже Анонім, але він надовжив головою в бою з мадярами. З того часу хорвати прийняли назву русинів, підлягали Києву та брали участь у походах київських князів на Царгород за Олега, Ігора та Святослава. За Володимира Великого границя київської держави по свідцтву Начального Літопису сягала до границь чеської держави Одріха та угорської Стефана Святого на Закарпатті.

Після смерті Володимира 1015 р. як Польща зайняла червенські городи, Стефан іменував свого сина Емерика князем русинів (дукс Русісорум). По його смерті засів на престолі Андрій I., зять Ярослава Мудрого оженений з Анастасією Ярославною.

Про Анастасію Ярославну ходять легенди, що вона, як руська царівна, пилює скарби Русі під замком у Густі і рахує їх пробудившись на Свят Вечір.

Династія Арпадовичів (995—1301) дружилася з нашими князями з Києва і Галича, королі говорили на дворі українською мовою і оточували славянськими вельможами. Мадяри ж прибули як примітивна орда скотарів 896 р., перейняли всі назви осілої культури з життя родини від русинів до своєї примітивної мови. Ще за Белі III. (1173—1194) сиділи мадяри в шатрах між Дунаєм і Тисою. Їх королі хиталися між Римом і Візантією, підтримували складний обряд під впливом Русі, доказом чого є королівська кирея Стефана I., вишита в Всепримському манастирі староруськими написами.

Оці королі споріднені з руськими князями забезпечили українцям самоуправу. Закарпатська Русь звалася Універсітас популярним рутенором, мала окрему адміністрацію та судництво. Потомки руських боярських родів служили на королівському дворі, як великі достойники. На Закарпатті прибували громадно поселенці з княжої української держави за Кольмана, Андрія II., Белі IV., Володислава IV., — це були політичні емігранти, що скріплювали наше населення. Бо угорські королі втручали в міжусобиці українських князів і посягали нерідко на Галичину.

Андрій прийняв навіть титул „рекс Галичіе et Льодомеріе“, тобто: король Галичини і Володимирії (від Володимира на Волині). Шойно галицький князь Лева I. зайняв Закарпатську Русь в 1280 р. та прилучив її до галицької держави. Доказом на це є грамота Гриця, берегівського пажупана, що був урядовцем князя Льва. З того часу місто Берегове має український герб галицького льва. Друга грамота замку Мак (Machk) в західній частині, в шарішській жупі, зазначає підлеглість 1320 р. українському князеві. Отже на цілому просторі від Берегова аж до Маковини в Шарішині, Закарпатська Русь 40 літ належала до галицько-волинської держави.

II.

Шойно прихід половців у числі 40.000 за Белі IV. стримав повне зіславлення угорської держави, а мішана династія (1301—1526) довела до перемоги латинської церкви. За першого короля тієї династії, Карла Роберта з роду Анжу, що його підтримав папа Боніфатій VIII., підняв підстання Петро Петрович, земплінський і ужанський наджупан, магнат на Топлі (1305—1320). Він видав 1315. р. прокламацію, візав славян і руських кріпаків до бунту проти короля Карла. За голову припину цього бунту/подав, що в небезпеці руська віра, бо Карло є сторожем папської партії і хоче все латинізувати. Щоб успішно досягнути перемоги, пішов Петро до Галичини просити допомоги від руських князів. Він пропонував престіж галицькому князеві Львові II. Юрієвичеві, щоб рятувати славянський курс на Угорщині. Але Лев не міг дати помочі, бо самі галицько-волинські князі воювали тоді з Литвою і Татарами. Петрович погіб під замком Мак в бою з йоганнітами 1321 р., а династія Анжу почала переводити латинізацію, обсадивши замки на Закарпатті італійськими емігрантами, як Другети та Палавічі. Син Карла Людвік I. прилучив Галичину до Угорщини, але його зять Володислав Ягайло з Ядвігою відібрав її та прилучив до Польщі 1387 р. і тоді утворено теперішню границю між Галичиною і Закарпатською Руссю.

Українці боролися за рівноправність, причому прийшов їм з допомогою князь Федір Корятович у другій половині XIV. в. Його вигнав з Поділля литовський князь Витовт, і він переселився з 40.000 українцями на Закарпаття, ви-

Останні дні

продажі льосів I-шої Кляси 43 Льотерії

у відомій зі шастя Колітурі

„РУНО“, РАВІЧ і С-КА

Львів, пл. Марійська 4

як в минулій Льотерії випадали своїм клієнтам багато виграшів. — Негайно треба засобитися в шастякі льоси, боки стане запас.

Тягнення I. кляси вже 19. ц. м.

Замовлення погоджуємо відворотом поштою.

Конто П. К. О. ч. 300.285.

О. ЛЕВИНЬКА: С-КА, Львів, Кордешного 51.

«дівачий договір з Людви́ком І. Там відомий він мукачівське князівство, заснував василіянський монастир на черничій горі та був берегівським наджапаном, титулюючи себе „князь подільський і пан мукачівський, управитель замку“ та вважався гербом св. Юрія. Та він не спинив шляхти і вельможів від переходу на латинство, бо це давало їм доступ до влади в державі. Єдиним забором давньої віри залишилося духовенство, зв'язане з перемиським єпископством в Галичині — та селянська маса, поневолена панщиною.

Та маляри взяли й духовенство в свої руки. Вони створили мукачівську єпархію 1471 р. та піддали її під керму латинського єпископа з Ягру (Егер). Латинське духовенство ограбило церкви з дібр і наложило свою владу над церквою. Папи обложали священників оплатами, тягарем та роботою і карами, як кріпосних селян.

За короля угайлівської династії Володислава II. видали вельможі 1514 р. книгу законів (Тріпартитум корпус юріс), якими звільнили села від всіх податків, а всі тягари склали на робучий нарід. Коли ж проголошено хрестий похід на турків, нарід підняв повстання під проводом сотника Юрія Довж 1514 р., напад на своїх панів, аж воевода Іван Заполья алави кров'ю це повстання. Довжу живцем спалили, 70.000 селян убили та прив'язали селян до землі як кріпаків.

Католицькі папи стали змушувати духовенство і селян прийняти унію на зразок Польщі, але зустрілися з опором селян. Шойно 1649 р. священники прийняли унію на синоді в Ужгороді, щоби поправити свою долю. Вони зберегли славянський обряд, вибір єпископів і зрівняли в католицьким духовенством. Але оця унія розбила вірників церкви на два ворожі табори, які мали до 1738 р. окремих єпископів: уніятський у Мукачеві і православний у Мармарошні.

Але й унія не визволила руської церкви ні духовенства з вавилонської неволі малярських панів і латинського духовенства. Папи приймали калівське віру і перетягали насили наших селян на ту віру та перемінювали їх прізвища на малярські. Шойно єпископ Брадач відмовився від присяги покірності угерському єпископові і вніс через цисареву Марію Тересу, за впливом її капеляна Бачинського у Відні, від папи призначення самостійності мукачівської єпархії 1771 р. Отже 309 літ була руська церква в неволі латинських священників.

Ще гіршу неволю терпіло селянство, яке підіймало раз-у-раз повстання, як ось повстання Цисаря над Тисою або повстання селян гуменняської країни 1698 р. Найісківше було повстання за часів Мазепи, яке підняв пан Франц Ракоці. Він обаламудив українське населення обіцянками визволення з кріпачства, тимто воно й боролось під його рукою від 1705—1711 р. Але Ракоці розбито і разом з ним пішли на вигнання „fidelissima gens“ українські селяни до Туреччини. Тимчасом Береній з жуваном Каролем проголосили це повстання малярським повстанням проти німецького панування в цілому світі. Цісар Карл VI погодився через Кароля в шляхтою коштом селян, над якими дав їй право життя і смерті. Селяни мали виплатити кошти німецької війни з повстанням, а в тій цілі уряд настановив своїх урядовців німців, що стягали екзекуцію та змушували над людьми, кажучи себе кодісати цілими ночами до сну. Селяни не раз убивали тих екзекуторів і втікали в гори, творили ватаги опришків, які нападвали

на двори і замки. Багато змігувало тоді до Бачини в сьогоднішній Югославії, де живе їх 30.000, підлягаючи крижованському єпископові. Шойно Марія Тереса управилінна права і повинности селян урбаріальним законом 1766 р.

III.

Доба першого відродження Закарпатської Русі починається за абсолютної Австрії довголітнім правлінням найбільшого єпископа Андрия Бачинського (1772—1809). Присутна на його назначенні єпископом у віденській каплиці цисаревна Марія Тереса подарувала для єпископської резиденції в Ужгороді монастир скасованих тоді єзуїтів з приналежним костелом, а замок Другетів для духовної семінарії. Тому єп. Бачинський переїс єпископську столицю з Мукачева до Ужгороду 1780 р. Разом з його переїс богословську школу і замінив її в семінарії, чим підніс освіту серед духовенства. Заснував бібліотеку на 9.000 томів та вислав монахів до Києва познайомитися з порядками Печерської Лаври і завів її устав у монастирях, а світським священникам доручив учитися української мови. Він дав інформації про українців в Галичині по розборі Польщі 1772 р. цисаревні Марії Тересі та цисареві Йосифові II. разом з митрополитом Львом Шеніцьким у Львові. Українцям призначено 26 місць у віденській семінарії, в Варбареум. За нього переведено візитацію 300 народних шкіл, де вчили учителів з освітою середньої школи, що їх як нешляхтичів незаписаних в гербарій шляхотських родин, не приймали до урядів. Під опікою єп. Бачинського заснувався кружок освічених людей, з яких виїшли Іван Земанчик, Петро Лодій, Михайло Шавинський, перші професори університету заснованого Йосифом II. у Львові 1784 р. З того кружка виїшов пробудник богарського народу українців Юрій Гуна Векелі, ректор петроградського університету Михайло Вадудянский, директор ніженської гімназії Іван Орлай — що як бачимо присвятили свій талант чужині. Але Йосифів Базилевич, ігумен мукачівського монастиря, написав історію своєї країни в 2 томах латинською мовою, а Михайло Лучкай (Матічків) написав граматику закарпатської мови (Грамматика Слявору-тена) видану 1831 р. Так трудом Бачинського і Лучкай зберегли національну свідомість українців Закарпаття перед маляризацією, що почалася в 1830 р. Серед них галицька „Руська Трійця“ видала першу галицьку книжку в Будині народньою мовою „Русалку Дністрову“ 1837 р. завдяки зв'язкам Я. Головацького з Закарпаттям. Воно було тоді духовим Піємонт відродження русинів в Галичині, які виступили потім у 1848 р. як свідомі діячі в „Головній Руській Раді“ та на „Соборі руських учених“ у Львові. По смерті Бачинського 1816 р. утворено прішівську єпархію, яку перебрав Григорій Тарнович, вікарій мукачівської єпархії.

IV.

Тимчасом прийшла „весна народів 1848 р.“ Цісар Фердинанд I. під натиском революції в Австрії та в Угорщині зніс панщину та надав конституцію. Маляри під проводом словака Кошту підняли повстання, яке підбаворував своїми малярськими піснями серб з роду Петрович, звааний малярами Петерфіем. Молодий цисар Франц Йосиф I. просив російського царя Миколая I. підмоги. Цар вислав армію під командою українця Паскевича, яка адушила повстання малярів, що хотіли здушити славянське відродження на Угорщині. Тоді славянські народи представили свої домагання до Відня.

Депутація українців під проводом Адольфа Добрянського представила свій пам'ятний меморіал. Під впливом і заходами Добрянського „Галицька Народня Руська Рада“ видала прокламацію до закарпатських братів, щоб поставили за свою віру і народність і зажадали злуки всіх карпатських українців з Галичиною, Буковиною і Закарпаття в одній губернії. Депутація вручила 19. жовтня 1848. свій меморіал в німецькій мові цисареві рукою А. Добрянського в Шенбруні, в яким домагалася: 1) признати русинів як окрему політичну народність; 2) адміністраційним округ за етнографічними кордонами; 3) оснувати руські народні школи, гімназії, українську Академію і перебудувати німецький університет у Львові на український; 4) усунути з українських округ українців, що не знають української мови та заступити їх русинами; 5) видати українську газету і свободи друкувати її кирилицею; 6) установити українських офіцерів і капелянів в українських полках. Цісар Франц Йосиф прийняв прихильно меморіал від депутатів, яка устно прокла створити самостійну українську область в австрійській державі.

ВОВНИ
ШОВКИ
ПОЛОТНА
КОВДРИ
КОЦИ
поручає українська блаватня
„**МАНУФАКТУРА**“
Львів, пл. КАПУЛЬНА Ч. 2.

Адольф Добрянський, син священника з Рудякова в земплінській жупі, виступив з вибухом революції на Славянській Зізі у Празі 1848 р. і заложив протест проти маляризації. Примушений утікати, він став членом Головної Руської Ради у Львові, де на його жадані поставлено до уряду домагання змінити всю українців в одну губернію, себто в окремих коронний край австрійської монархії. На Мадярщину вернувся Добрянський, як воєний комісар разом з російським військом. На домагання, представлені цисареві в меморіалі депутатів виділено чотири закарпатські комітати, між якими була й земплінська жупа, що сьогодні належить до Словащини; з них утворено окрему провінцію з намісником Добрянським на чолі. У львівському університеті встановлено катедру української мови та засадено її науку в школах на українських землях Австрії як обов'язкового предмету, заведено науку обрядів церковного співу та установлено українців учителями релігії. Та вже 1851 р. переїс Добрянського до Пешту, як начальника „хривського“ намісництва, а від 1860 р. він розповсюдив діяльність як посол в угорським сеймі. Але маляри не дали йому виголосити промови про руське князівство та народно автономію, тому видав він її в німецькій мові у Відні. Тоді перенесено його до Відня до угорської ерцгерцогської канцелярії. Там він назвався іносцем з Раєвським, духовником російської імперії. Але Австрія відвернулася від Росії після кривської війни і заключила угоду з малярами 1867 р., тоді Добрянський як „панславист“ переїс на пенсію і переїхав через Львів до Варшави до свого зятя проф. університету А. С. Булавіча. Добрянський не найбільший членок МД. ст. на Закарпатті. Він пробудив народно свідомість, яка пролилася в творчості поета А. А. Духовича і А. Павловича, що писали вже народньою мовою. Анатоль Кративський видав оповідання, Ласлов Чопей видав „Русько-малярський Словар“, Іван Дулицький писав історическі черги угорорусів. Часопис писав язичем на переїсню живогіт під назвою „Світ“, „Новий Світ“, „Сова“ і „Крилат“ та замовки в 1880 р. Позісав ішній вітер з боку малярського світа, який стер усі здобутки Закарпаття.

V.

Найтяжча доба в історії Закарпаття — це доба малярської реакції від 1870—1917 рр. Тоді негайно скасовано у всіх урядах і школах українську мову; інтелігенцію перекрено і глибину корінної Мадярщини, духовенство призначено достоянствами і привласнено прикласти всі церковні книги на малярську мову, які введено до богослуження. Для українців забрано силою до малярського офіційного, щоб вони зовсім забули рідну мову. Освітники учили своїх дітей на те тільки народної мови, щоб вони могли успішно маляризувати „смердичого русина“. Селянство віддало в руки жидівських ляхів, які за полки дрібних квот процесами доводили селян до втрати цілого майна. Це видатича злодея змігувала в 80—90 рр. до Америки українська хліба і опорожнювала рідну землю малярів. Тих, що залишилися вигнано в окремі краї в Гайдудорог, де заведено богослуження східного обряду з малярськими співами старо-славянських. Коли Драгоманів з друком заступився за українського селянина з запорожців, то всі пасажери з жидівсько-малярської публіки ходили дивитися, що це за пан такий, що бачить в „смердичім русині“ не худобу а людину.

В обороні нещасного народу виступив жинець-комісар, шотландець Едмунд Ейм і дав своє слово обанувачення до уряду і до інтелігенції, що забула за свій нарід. Тоді починю єпископа Юлія Фірицького 1896 р. малярське око підняло „верховинську кривду“ під проводом Е. Егана: такі селяни, що тисячі утрів землі, видали закон про ліси, що снували 27 позачкових хаз, розділили при збіжжя і расової худоби поміж селян і славянських тажнених „Недзак“. За те жидівська рука віддала Егана. Селяни дещо відступили до десятиками тисяч переселювачів в славянські

ШВИДКА ФАРБА ДО ВОЛОСІВ
25 природних відтінків
Уживається першорядні
ФРИЗЕРСЬКІ САЛЮНИ

верку, де чесною роботою заробляли гроші, ті жерлися до старого краю, за яким тужили, і вкарді споконвіку приналежний до рідної землі. Тоді о. Августин Волошин став видавати в 1930 р. свою „Науку“, Вратель учитель видавав „Нагір’я“. Юрій Жаткович писав оповідання та етнографічні студії, в Будапешті опрацював д-р Актин Годинка та д-р Гіядор Стрипський ірландії студії та галичані Володимир Гнатюк, Іван Берхартський, Іван Франко, Степан Томашівський, Володимир Левіцький пишуть низку студій, що зацікавляли цілий світ цікавою країною, де мадяри святкували тисячеліття свого довлатиння.

Аж в вибухом війни показали мадяри своєю цинічною мрією винищити „смердяче плем’я росії“, завели латинський календар і скасували українське письмо та святя скіданого об’яв проти волі цілого народу. Опір людей диким свідченням з жидарями. Один тільки А. Волошин зважився видавати „Науку“, мішко валило села, селяни вшали тисячами і наріжували їх як собак без спожаління і мислороз, поверх 100 свідченням арештовано і інтерв’ювано на Мадярищині, як це робили мадяри і в Галичині, кидаючи підозріння зради українців в бік Росії. Про ті всі жорстоко-сти мадярського шалу вшательства неодноразово би галицькі цвинтарі, застелені могил-ми пошнених мадярами українців серед ле-жачих дітей і ридання дітей.

VI.

По розвалі Австро-Угорщини Закарпаття попало між трьома державами, які мали до нього претензії. Утворилися там три Народні Ради. Іспанію любаванська під о. Омеліном Ко-ноном і скіпан хустська під Брашайками за-висили на злуку з Україною середня части-на угорська під д-ром Семеном Сабовом чина нерішуче становище, скіляючи до мадярищини. Вона під проводом Михайла Ка-рпаса вдала закон про „Руську Країну“, де об’являло українцям автономію на папері. Іспанію західне Закарпаття по ріку Уж зай-няла чехи, бо на основі ухвали Прішпівської ради під д-ром Бескидом та на основі ухвали мислорозської Русь під проводом д-ра Гріго-рія Гнатюка підписано угоду на злуку За-карпаття з Чехословачкою Республікою.

Закарпатська Руська Народна Рада з пред-ставителів о. Миколаєм Чопцем домагалася в жовтні 1918 р. самостійності, або самоу-правління українського Закарпаття і предста-вила 22 жовтня 1918 р. це домагання на кон-ференції „Середньо-європейського Демократи-чного Бюлетеня“ в Філадельфії, де українські інтереси заступав д-р Гриць Жаткович. Перший крок до незалежності проф. Тома Масарика, а представник конвенції і представник мадярського народу. Це рішення по-казувало шліх до самостійності американ-ського народу, з яких 732 висловились за при-належність Закарпаття до Чехословаччини, 310 за незалежність з Україною, 27 — за самостій-ною державою, 10 за злуку з Москвою, 9 за злуку з Мадярищиною, а 1 за злуку Гали-

ції. Як повідомив угорському Раді Фер-динанду Писарському, посол Т. Масарика і пред-ставителі американських підкарпат-ських жидів, щоб приєднати Підкарпатську Русь до чехо-словацької республіки дня 31. жовтня 1918 р. З тим рішенням поїхали представ-ники української Ради Григорій Жаткович і д-р Антоном Бескидом інтереси Закарпаття. Тоді ж вони повноваження зішлись 8. травня 1919 р. в угорському місті Будапешті. Там же в угорському місті Будапешті американські висланці Жаткови-ча і Бескида, одночасно заявили за добро-вольне приєднання автономного Закарпаття до чехо-словацької республіки, під умовою, що Закарпаття буде управляти себе самостійно, а в злуку з своїм соймом та долучатись до української землі запиті чехами. З

тим домаганням вислано депутацію з 120 чле-нами до Праги до президента Масарика, яка передала своє рішення і жадання в його руки. Дня 18. листопада 1918 р. оголосив фран-цузський генерал Енок від Ліги Націй „Генера-льний Статут“ про організацію та адміністрацію Закарпаття. Чехія зобов’язалася тим статутом установити українську автономію однією з власної самоуправою і своїм соймом з 40 чле-нів. Сойм має мати законодавчу владу у всіх місцевих, шкільних і реалізаційних справах та в спра-вах місцевої адміністрації. Президент ЧСР при-значає губернатора, який є відповідальний пе-ред соймом. До чеського парламенту вибирають послів, що мають разом з чехами і словаками радити про законотворчі, воєнні й фінансові спра-ви і мають рішати спільно у спільнім парламенті.

На чолі адміністрації в жовтні 1919 р. по-ставили чехи д-ра Івана Брейху, якому додали чотирочленну „Директорію“, а президентом її був д-р Гр. Жаткович. Але „Директорія“ не ство-рила свого уряду, ні канцелярії, а д-р Жаткович зрікся становища після одностороннього правління — через це управа опинилася в руках чехів. Во-ни не сканкали сойму, оправдуючись, що грома-

АРТРЕТИЗМ РЕВМАТИЗМ, ПОДАГРА,

найсильніше дошнулю-ють у холодний і вогкий порі року. Тогож ужи-ваний в давках 2—3 та-блетки 3 рази денно втихомирює болі і при-носить полєкшу. — То-галь є добрим засобом проти болю.

дянство невідготоване до самоуправи. Тільки президент призначив губернатором спершу д-ра А. Бескида, опісля д-ра Габара, які не мали ні-якої влади. Але всеж „Підкарпатська Русь“ під управою чехів дістала змогу розвиватись-краще, як за мадярів.

У розвою шкільництва і орієнтації на зня-зок з українською культурою відіграли велику ролю українські емігранти. Під проводом д-ра Михайла Брашайка вони пристосувалися до світогляду місцевого громадянства і не накиду-вали своїх ідей агітори, а підготовляли їх до са-мостійної національної праці. З галичан украї-нського напрямку працювали д-р Іван Панькевич,

дир. А. Алискевич, д-р Волод. Бірчак, д-р Ва-силь Пачовський, Марія Підгірська, з москво-фільського напрямку Лев Тиблевич та д-р Га-гатко. Як тяжко було починати працю аразком буде образок, коли нас покидав шкільний ре-ферат до оснування гімназії в Берегові, ніхто не хотів записувати дітей до школи, боючись за-грози смерті в середніх школах з року на рік побилюючи і число молодих дітячів. Ста-тистика 1937 р. виказує 745 народних шкіл з 137.175 уч., 116 фахових шкіл з 6.775 уч., 6 серед-ніх шкіл з 2.010 уч.

З розвою шкіл в народній мові стали по-являтися таланти на літературній полі. Пер-шим піонером, що дав почин до української літератури є Василь Гренджа Донський, опісля Боршом-Кумяцький, Зореслав, Федір Моріш, Микола Рєшко, Іван Колос, Федь Маковчанин, це все поети національно-богословського напрямку. Крім цього виступає ряд гумористів. З письменників пишучих прозою побіч першого Деміяна Лукача, виступає Юрій Станинець, Ворон, Маруся Тим-канич, тай зі старших і Гренджа Донський та Ірина Невинська. Годовним часописом є шоден-ник „Нова Свобода“.

З економічної діяльності аразу основано „Кра-євий Кооперативний Союз“, щоб вирвати насе-лення з рук лихварів; „Підкарпатський Банк“ основано заходами американських братів. Уже 1920 р. засновано товариство „Просвіта“ після чого завитав театр М. Садольського і життя ввесь час розвивається. Політичні партії стали втягати в своє життя громадян Закарпаття; воно поді-лилося на два напрями, які виступають від пер-ших виборів до парламенту 1924 р., де украї-нський напрям мав 12.4% а русофільський 62%. За 10 літ 1935 р. український мав 36.3%, а русо-фільський 35.2%. Тимто не диво, що теперішні громадяни утворили перший уряд на компро-місі обох партій, чим показали велику держав-но-творчу здібність, бо держава твориться не на основі принципів, але розумними компро-місом державотворчих партій.

Василь Пачовський.

Чи новий претендент до царського престолу буде орієнтуватися на совіти?

Французський шоденник „Ліберте“ коменту-ючи смерть голови дому Романових, великого князя Кирила, пригадує, що князь Кирило був прихильником т. зв. партії молодоросійської, якої програма містила в собі доволі динну злу-ку большевицьких засад із монархістичними. Провідника цієї партії Казембека обвину-вачувала російська еміграція в удержуванні зв’язків з еміграційними чинниками, які пере-

шли на сторону совітського уряду. Тому теж між великим князем Кирилом, який у 1924 р. проголосив себе царем Всеросії, та великою ча-стиною російської еміграції настав роздор. У колах російської еміграції вибікують тепер із зацікавленням, чи найстарший син покійного князя, великий князь Володимир, який став тепер претендентом, не змінить політичної лінії свого батька.

Німеччина пропонує, щоб обмежити летунські зброєння?

Як подає „Йоркшір Івнинг Ньюз“, Німеччи-на задує запропонувати обмеження летун-

ських зброян та англо-німецький летунський пакт.

Страйк британських залізничників скінчився.

Після наради з представниками залізничних товариств проф. союз британських членів звер-нувся до страйкуючого персоналу деяких лон-донських авіацій зі закликом негайно верну-тись до праці, бо в переговорах погоджено всі труднощі.

Вчора призначилось було до страйку коло 600 шоферів вантажних самоходів. Крім того застрайкувало 2000 робітників, що працюють при будові летунства.

Батьки і діти під прапор „Просвіти“

ЦІНИ виключно гуртові.

Отже бачимо, що сама українська держава у куди більшій мірі зійшла на землю хліборобів, ніж сільсько, дотого переважно хліборобів. Нема сумніву, що це вислід довготривалої господарської політики мадлярів та в останній роки нещасливої господарської політики чехів. Як порівняння подаємо, що в Галичині відсоток вжитих у хліборобстві враз із ліквідацією Австрії склав 70,9% у Львівщині до 31,2% у Східній славіїщині, себто в цій останній дуже позитивне до положення українського населення в Карпатській Україні. Тут треба звернути також увагу на те, що повалили ділянки хліборобської праці загорнули зовсім жиди, що є в сподарським нещастям українського населення Карпатської України. Нема сумніву, що при повільнім розвитку господарства Карпатської України припаде до годую також у великій мірі справах український народ, чого востаннє всі ошукати мадлярини.

Д-р Євген Хваланюк

Японський десант під Кантоном

ПОСТІЙНО ПОСУВАЄТЬСЯ ВПЕРЕД.

Японські частини, що причаїлися під Кантоном, є у постійній офензиві. Вони заняли місто Ташу, розташоване у віддалі 12 морських миль від берега. Деякі японські частини перейшли вже ріку Такон та — як інформують японське командування — постійними походами просуваються у глибину краю.

Японські літаки бомбардували важку стратегічну місцевість Вайчан, 85 морських миль на схід від Кантону. Тепер на Вайчан маршкують японські війська, покуючи до дозволу однієї китайських операційних груп. По обох сторонах є коло 2.000 вбитих і ранених.

ДАЛЬШИЙ ТРАНСПОРТ ЯПОНСЬКИХ ВІЙСЬК НА КАНТОН.

З пристані Снатан виплило 10 японських транспортів. Ескортують їх 3 контрторпедоносці та кружальні. Пливають вони на захід, маючи до гирла ріки Кантон. Японська команда наміслюється висадити там другий експедиційний корпус.

ОБОРОННА ПІДГОТОВКА АНГЛІЙСЬКОЇ ВЛАДИ В ГОНКОНГІ.

Влада змобілізувала в Гонконзі всі англійські воєнні резерви. Губернатор уживе їх до оборони кордону англійської колонії перед японською офензивою.

Закордонні консульські представники візвали своїх громадян, щоб вони опустилися негайно з райони Кантону.

ЕВАКУАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ КАНТОНУ.

Майже половину цивільного населення Кантону евакуюють ще нині, на основі розпорядку комісара квантунської провінції ген. Ю-

ган-му. Цей поспіх оправданий, бо японці дійшли вже на віддалі кільканадцятьох кілометрів від Кантону. Евакуюватимуть коло 400.000 китайців. Населення Кантону побільшилось останніми часами кількома сотнями тисяч утікачів над нормальне число населення 860.000.

Евакуацію Кантону перепроводять на кошт держави. З тою метою уживає всіх засобів. Уже в п'ятницю пополуночі величезні маси втікачів звернулись на захід та північний захід. Комунікаційні труднощі ростуть з огляду на транспортні військових частин, зброї та муніції.

КИТАЙСЬКА ПЕРЕМОГА?

Офіційний комуністат команди китайської армії потверджує — заперечувану японськими військовими колами — вістку про велику перемогу китайських частин на фронті Янтсе.

Комуністат подає ось такі подробиці бою: Дві японські бригади провадили сильну офензиву здовж дороги Кеокіан—Нанчан та намагались здобути зміцнені китайські позиції у районі Тейну. Певні перемоги японці оголосили вже, що укладок Тейну певний. Китайські частини під проводом ген. Тсеюй зайшли японців від крила та заатакували іззаду. Обі японські бригади розбиті; коло 20.000 убитих.

Водночас китайці припинили японську офензиву на лінії Мушіган.

На відтинку Сінгоджу китайські частини відібрали японцям найближчі до Ганков позиції. Місто Сінган, на північ від Ганкав уже в руках китайців. Вони намагаються тепер відбити залізничну лінію Ганкав—Пекін, від японських частин, що завзято боронять її на залізничній станції Туншу. По обох сторонах величезні втрати.

мр. І. ПАВЛЮКОВСЬКИЙ
привертає
СВОМУ ЧИТАЧУ
ДАВНІЙ КОЛІР

а Mag № 1
усуває парад
і хоронить по-
дослід перед
випадком.

Українці!

Незабаром, ще місяць-два, і промине ювілейний рік Матері „Просвіти“. Промине той рік, що для „Просвіти“ і цілого нашого національного життя має бути переломовий. Промине той рік, що з ним сполучуємо наші найкращі надії і сподівання. Промине той рік, що в житті українського народу має залишити тривалий слід.

І тепер — уже найвищий час, щоб усі ми і то скрізь, де живемо, твердо самі себе й один одного запитали: А що ж ми зробили в цьому ювілейному році?

Чи зважали ми для нашого великого діла — свою родину, сусідів, знайомих, цілу громаду?

Який-же лишаємо слід — нашої думки, нашої праці, нашої жертви на шляху у наше славне Майбутнє?

Адже всі ми знаємо, що як кожному з нас особисто, так і цілому нашому народові ніхто чужий за нас добра не зробить. Та й усі ми знаємо, що тільки те будемо мати, що самі для себе й народу свого зуміємо створити.

І всі ми знаємо, що найкраща і найсправедливіша міра національної свідомості, гідності й честі, як окремої людини, так і цілого народу, є характерна жертва праці, майна, життя — така, яка в даній хвилині потрібна. Такі Жертви і тільки жертва лишає за собою тривалий слід!

І така всенародна жертвенність, що в ній візьмуть участь усі без винятку українці, мусить закріпити наш ювілейний рік.

І як посвячений прапор „Просвіти“ є найзвершнім знаком духового провідництва „Просвіти“ в народі, так наша щедра жертва на нитку в цьому прапорі є найзвершнім знаком нашої духовної єдності під яким прапором „Просвіти“.

Тимто всі ми, що гордимось нашим національним ім'ям, усі, що а душі бажаємо кращої долі своєму народові, зараз-таки сполучим себе щедрою жертвою із прапором „Просвіти“, вплетим у цей прапор таємну нитку свого серця, щоб у цьому великому ювілейному році до прапору „Просвіти“ припали і в один такт ударили серця мільйонів: На перемогу! На славу!

Ювілейний Діловий Комітет 70-ліття
Просвіти.

ЖЕРТУЙМО НА НИТКУ В ПРАПОРІ „ПРОСВІТИ“!

Щоб улепкити анімку жертви на нитку в прапорі „Просвіти“, згідно з відомою Ювілейного Ділового Комітету 70-ліття „Просвіти“, до цього числа нашого часопису долучуємо текст „Просвіти“.

Ми глибоко переконані, що кожний наш читач та його знайомі сповнить радо свій обов'язок опроти Ювілейного Ділового Комітету 70-ліття „Просвіти“, до якого до Матірної „Просвіти“. Завважуємо, що жертва на нитку в прапорі є і зол., на шовкову 2 зол., на срібну 4 зол., на золоту 5 зол. Щедріші й багаті громадяни жертвують подвійну, потрібну та багаторазову срібну або золоту нитку. Вісімці можуть аніжати свою привабливість до „Просвіти“ і меншою жертвою. Жертвувачі від свого золотого шнору дістають окремий грамоти із зазначенням, яку нитку вони вплели у прапор.

Приклада збірка з краю (у трьох примірниках: Львів, Станіславів, Тернопіль) перевозиться на основі дозволу львівського воєводства до ч. ПБ. 3745/38 в 14 травня 1938 р. до візних місцевих груп п. р. Жертви за кордон слід посылати через Земельний Гіпотечний Банк у Львові, вул. Слов'янського ч. 14. а до Львова: „Для „Просвіти““. Хто вже зробив жертву, того просимо передати тем способом анімку й розкласти, щоб і він вислав свою жертву. Жертвувачі всі на нитку в прапорі „Просвіти“! Інтелігентів, селян, робітників, міщан, замовців й бібів. Всі, що бажають сказати й розкрити різними способами, подбавте про нитку „Просвіти“. А того всі ми бажаємо. Тимто й усі сподіємося гідну жертву на нитку в великому прапорі „Просвіти“.

ТУРЕЧЧИНА МАТИМЕ АМБАСАДИ У ВСІХ БАЛКАНСЬКИХ ДЕРЖАВАХ.

Як стверджує офіційний комуністат турецького уряду, цей останній заключив угоду з балканськими державами, на основі якої турецькі посольства у всіх балканських столицях стануть амбасадями.

Осінні новини
у великому виборі та
Міжянівські шовки

ПОРУЧАЄ
ЛЕЩКІВ
Львів, ул. Коперника 2.
—7—
Тел. 258-88.

Римі не сподіються поширення словацько-мадяр. конфлікту

Вчора приїхав до Риму літаком шеф мадярського міністерства закордонних справ граф Чакі, який відбув 2-годинну розмову з міністром закордонних справ графом Чініом. Під час розмови граф Чакі в Мусоліні. Ці розмови вважають безпосередніми наслідками вірваних переговорів і пояснюють їх як доказ довіри Мадярщини до Італії та як вияв солідарності обох держав. У добре поінформованих колах кажуть, що Італія далі буде підтримувати інтереси Мадярщини без уваги на те, як настануть. Рішення мадярського уряду, який зібрав переговори, вважають зовсім

оправданим. При цьому підкреслюють, що мадяри не можуть говорити з чехами, які все ще озброєні. Супроти теперішньої поважної ситуації Італійська думка вдержує повний спокій і не передбачує, щоб сильно загострені мадярсько-словацькі відносини могли спричинити поширення конфлікту.

ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР У ГР. ЧІЯНО.

Польський амбасадор при Квіриніалі ген. Венява-Длугошевський відбув учора розмову з міністром закордонних справ графом Чініом.

Перевозка: МЕБЛІВ, ТОВАРІВ,
МІЖМІСЛОВИ ТРАНСПОРТИ СА-
МОХОДАМИ, магазинування, ін-
касо. Фахова обслуга, **МЕБЛЕВІ**
ВОЗИ. 2103 1-8

Спеціалісно-перевозкова кооператива
ГАРМА
Львів, Потоцького 11 а. Телеф.: 111-21.

Нова організація протилетунської оборони В. Британії.

Британський уряд перевів нову організацію протилетунської оборони. Вона буде належати до територіальної армії, зложеної з фізично робітників та урядовців, які вже не мають більш фабрика чи заведення публічного застатку буде становити окрему одиницю, яка дістане від армії легкі протилетунські гармати. Робітники кожної фабрики під час військовому часі міністерство війни відправлять у військову до дирекції фабрик.

Рівночасно почалася продукція протилетунських гармат нового моделю.

„МІНІСТЕРСТВО НАЦІОНАЛЬНОЇ СЛУЖБИ“.

Під час найближчої сесії пропонує парламенту законопроект про нове „міністерство народної служби“, яке підчас миру переведе би вишкіл населення обох полів до служби в тих ділянках, до якої продинокі особи найбільше надаються з огляду на свої кваліфікації. Підчас миру ця „національна служба“ булаб добровільна.

Галло! Галло! Надзвичайний комунікат!

Отрим повідомляємо, що нам удалося купити НАЗОВО ДЕШЕВО ВЕЛИКИЙ ТРАНСПОРТ ріжних товарів на сезон війни і зимовий, для яких уладуємо в повний сезон т. зв.

Дешевий ярмарок

МАТЕРІАЛІВ ТЕКСТИЛЬНИХ ОСІННО-ЗИМОВИХ І ВОВНЯНИХ ПО ДОСІ НЕБАЧЕНИХ ЦІНАХ

Галицький Магазин Новин — Львів, Галицька 15.

Для прикладу кілька ціл:

РЕКЛАМОВІ АРТИКУЛИ:

10.000 метрів гладкої фланелі в цілі тільки 80 сотинів за метр.
10.000 метрів фланелі на біллі і піжамі в цілі тільки по 80 сот. за метр.
5.000 метрів фланелі в десені на шльокки в цілі тільки по 75 сот. за метр.
5.000 решток у ріжних гатунах і величинах майже задурно.

Фланель на сукні, ціна норм. 1.20 тепер 80с. 0.90
Фланель на шльок. ціна норм. 1.90 тепер 80с. 0.90
Варган на сукні, ціна норм. 1.30 тепер 80с. 0.90
Дивертис на сукні, ціна норм. 1.90 тепер 80с. 1.35
Шпрукон, ціна норм. 2.— тепер 80с. 1.55
Ваталина, ціна норм. 2.20 тепер 80с. 1.55

Вовна на мундурки, ціна норм. 2.20 тепер 80с. 1.60
Вовна „Ангора“, ціна норм. 2.25 тепер 80с. 1.60
Шелест анг. 140 шп., ціна норм. 8.50 тепер 80с. 3.70
Вовна „Букле“, 130 ш., ціна норм. 6.50 тепер 80с. 3.70
Вовна на плащі 140 ш., ціна норм. 7.— тепер 80с. 5.—
Вовна на восточках, ціна норм. 6.50 тепер 80с. 5.—

УВАГА! Крім рекламних товарів маємо на сезон війни і зимовий, для яких уладуємо в повний сезон т. зв. ЦІНАХ НАЙНИЖЧІХ. — При закупі товару від 5.— 80с. додаємо даром знижки до паршорядних кін.

До справи „тисячліття“ польсько-угорської границі.

Від хвилини, коли Закарпатська Україна (Підкарпатська Русь) проголосила свою державність, у польських часописах стали появлятися дивоглядні замітки, немов то польсько-угорська границя існувала тисячу й більш ніж тисячу літ і з цього огляду треба було б її тепер привернути. Львівський „Експрес Вечорин“ з 15. жовтня ц. р. ч. 2592, подав навіть на стор. 5. малюк. п. н. „Kraj rozdzielający Polskę i Węgry“ з таким поясненням: „W związku z tocząca się walką dyplomatyczną o Ruś Podkarpacką podajemy mapę tego ważnego kraju. Rozdziela on Polskę i Węgry, które przez 1000 lat swej historii miały wspólną granicę właśnie wzdłuż granicy obecnej Rusi“.

Не думаємо зводити наукові полеміки з публіцистичними дивоглядами польської преси. Пригадаємо тільки те, що повинно бути відоме вже середньошкольному учневі. Дивогляд про „тисячліття“ польсько-угорської границі поства, очевидно, на тій основі, що давніші польські учні, в зв'язку із вісткою т. зв. „Літопису Нестора“ про похід Володимира Великого в 981 р. на „ліхві“ і відібравши їм „їхніх городів Перемишля, Червеня й ін.“, прикладали цю вістку до цілої Східної Галичини, т. зв. пізніше „рус бега“ Червоної Руси. Тоді як у підручнику проф. Чеслава Нанке п. н. „Historia średniowieczna“ (Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa, 1929) читаємо на стор. 55. у примітці таке: „Dawniej przynależały do państwa, że Czerwień leżał niedaleko Seretu (w okolicy dzisiejszych Zaleszczyk), lecz z powyższych badań wynika, że był to jeden z licznych grodów, znajdujących się w dzisiejszej Chełmszczyźnie, między dopływami Bugu, Huczwą i Włodawką“. Там теж на стор. 50. подана мапка, на якій зображена „Polska za Bolesława Chrobrego (według wykresu W. Semkowicza)“. З неї бачимо, що до „rdziennej Polski“ (зазначеної границями у формі рисок) увійшли тільки городи на лінії Перемишль—Белз—Червень, уся область на схід від цієї лінії знаходиться поза „rdzenną Polską“ (пор. також стінку малу Ст. Арнольда: „Polska państwowa. Wiek X—XIV. Poda. 1:1.000.000“).

Поминаємо питання, чи справді назву літописних „ліхві“ у 981 р. можна аналізувати з поглядами, що навіть Краків за часів Мешка I належав до чехів, що назва Перемишль знавала не з якимсь легендарним польським „Пшемиславом“, але радше з чеським „мен“ „Пшемисль“ і панівною в Чехії династією „Пшемиславів“. Одне не можемо поминути того, що якби навіть признати „польськість“ т. зв. Червенських городів перед 981 р., то тут границя Польщі з Угорщиною могла бути на дуже значній просторі й не можна її ідентифікувати з пізнішою польсько-угорською границею по занепаді Галицько-Володимирської Держави після 1340. р. Коли ж іде про такий публіцистичний дивогляд польської преси, як „тисячліття польсько-угорської границі“, то годиться зазначити, що беручи під увагу 981. рік (з короткими перервами за Болеслава Хороброго і Сміаного через окупацію пограниччя, т. зв. Червенських городів), аж по 1340. р.

на цілому просторі Карпат від Сяну в південно-східному напрямі йшла „русько-угорська“ границя й тому не дивно, що в найстаріших угорських літописах Карпати зовуться „руськими Альпами“ (Alpes ruthenicae).

Помінемо також і те, що за часів Володимира Великого границя Руської (Київської) Держави виходила поза межі Карпат, що Закарпатська Україна входила в її склад, що по втраті цієї області пізніше, на якийсь час, відтислав її Лев Данилович та що вона належала до Галицько-Володимирської Держави ще й за Юрія Львовича. Але з огляду на дивогляд про „тисячліття польсько-угорської границі“ не можемо поминути факту, що спільна русько-угорська границя існувала вже перед 900-им роком, отже тоді, як про Польщу не було в історії ще ніякої чутки.

Першу історичну вістку про Польщу й її першого історичного князя Мешка I подав німецький літописець Відукін, описуючи під 963. р. поразку, що її завдав Мешкові німецький граф Віхман. Тоді, як наш „Найдавніший Літо-

пис“ (включений до т. зв. „Літопису Нестора“), описуючи похід князя Олега на Царгород у 907. р. вчисяє між племенами, що входили в склад його великого війська (крім варягів та підлеглих йому численних фінських і слов'янських племен, як радимичів, кривичів), велике число українських племен: полин, деревляни, сіверяни, тиверці, що жили над Дністром і Прутом, дуліби, що жили над горішнім Бугом (де їх городи Бужськ і Червень), і також хорватів, що жили здовж Карпатських гір над горішнім Дністром по Сян. І хоча походження хорватів неясне, а їх приналежність до українських племен неперва, все-ж приналежність наддністрянської Галицької області по Сян (де Перемишль) і області над Бугом (де Бужськ, Белз, Червень і Холм) до Руської (Київської) Держави перед тим, аки перший польський історичний князь Мешко I виступив у 963. р. на історичному видні, безсумнівно.

За часів Ігоря і Святослава про ті області нічого не чуємо аж до Володимира Великого знову нема сумніву, що вони на якийсь час відпалили від Руської (Київської) Держави. Однак неперва воно, чи це сталося за Ігоря, який мусів воювати навіть з поблизькими деревлянами та уділами, чи за малолітності Святослава після смерті Ігоря, чи тоді, як Святослав ходив походили на хозар, касогів, чечеків та ясів і влітці, чи врешті тоді, як уся його увага була присвячена завойованню наддунайської Болгарії й боротьбі з греками, а може щойно в часі братовбивчої війни між його синами, Ярополком, Олегом і Володимиром Дасить, що Володимир, ставши після смерті своїх братів єдиним володарем Руської (Київської) Держави, намагався деякі області, які від неї відпали, наново зєдинити й ідути сама Олега, намагався знову оперти її об Карпати. Сян і Буг. Цього діла він доконав, відвоювавши в 981. р. між іншим також пограниччя, т. зв. Червенські городи над Сяном і Бугом, які і 907. р. входили за Олега в склад Руської (Київської) Держави.

З усього сказаного бачимо, що коли в 1340. рік існувала русько-угорська границя, тоді говорити про „тисячліття польсько-угорської границі“.

У Львові, 14. жовтня 1938.

Д-р Богдан Баранський

Отрути, які авторитетно в книжках, уривки з них і скоро скликає природної гіркої води Франціза Рісифа, яку треба вжити подля рами. Скажати дико

Ще не кінець світа.

Земний улюб — каже Сер Джемс Джімс у своїй відомій книжці п. з. „Новий світ фізики“ — це дрібна окружина, кишена серед безкрай асесату. Ми разом з землею наче порошина кружляємо в просторах по вузькій, павутинно тонкій доріжці, накресленій в термічних умовах, що простягаються від зєра до ступнів Цельсія. Тільки завдяки цьому органічне життя на землі, оперте на однім, чудеснім першій вуглє може свобідно і багато розвиватися.

Вужоль радо лучиться з іншими первинними у скопиковані, прегарні групи; коли ж не лучиться, то творить в органічному житті щораз то нові форми, все кращі і складніші, незбагнуті і невіджиті.

Знаменитий популяризатор науки розкриває перед нами візю, зарисовану з холодною льогікою вченого. Земля-окружина, що мандрує навколо могутнього сонця, одного дня віжде зі закресленої дороги. Поминувши можливість зудару з іншою планетою — життю органічному загрожуватиме примусовий застій. Зближуючись в сторону сонця ми наразимо себе на смерть в жарі сонячних променів. Чудовий первень вуглє, який носимо в собі, а

крові, у кістках, в м'язу — спалюється. Ми спалюємося на полї, розкинувшись у порі рослини і звірота. Знову земля, як перед мільйонами літ, стає розжареною, вогнистою кулею, відприском, що кружляє в космосі сонця.

Віддалення у протилежну сторону калї обійми морозу, що збиває найідеальніші живі сотворіння. Твердіємо на камені. Земля стає застиглою, скаменілою, мертвою брагою.

Сер Джемс Джімс пильним оком острівно бачить, як надходить із мряки часу агіда органічного життя на асмі. Визнаючи теорію правдоподібності перелічує зустрічі земної глобу з якоюсь іншою планетою, або скільки збочення з закресленої доріжки асесату мандрівки.

Однак не сумуємо. Це ще дуже далеко до заповідненої катастрофи. Тимчасом з роком буйного життя, яке росте як дріждж на чупім, легкопалним вуглє. Покищо ми не мріємо жувє жадно з космічних заверіж. Тому може сміло купити льос до ближчої як кіньї спїа бо вже 19-го ст. м. першої клас 43-ї класної Льотерії, коли теорія правдоподібності щодїється багато докладніше, ніж у мислєх жужюках астрономів.

Усміхніся!

— Ніколи не сумуй. Не трать надії, бо щастя і успіх — тільки в твоїх руках. Коли на програмі твоєї життя, яку для тебе так часто дає, прости як виправдані твоєї життєвої опромі, коли потрапили в твоїх собі віру в комє своє діла — напевне посмієшся і будеш задоволені. Найближчим нагодом і твоїми вигодами на покращення діла — це має до тебе Льотерії купити!

Єдиний Український Колектор у Львові, Львівська партія, тел. 108-81. Число квитка РНО 4. Квиток можна в проміжній віддавати.

Літературна сторінка.

Картини з нашої останньої революції.

Галина Журба: РЕВОЛЮЦІЯ ПДЕ. Том II. В-во „Українська Культурна Скарбниця“, Львів, 1938. ст. 271.

Галина Журба продовжує змальовувати нашу останню революцію короткими яскравими картинками, що складаються на цілій калейдоскоп. Багато з того, що позатралося в пам'яті ярини свіже, якби вчорашнє: дні тривоги перед приходом ворожого війська, хвилини дитячого захоплення перед рідними красномовними прокламаціями, чутки між великоміськими мурами, відгомін селянських повстань і довгі-довгі балачки. Авторка передає дуже живо настрої земляків, в яких пробудилося гостре національне почуття, що межує з ненавистю до злочинних гнобителів. Дискусії з росіянами, розмови з дітьми, які навіть не підозрівали в селянських будівлях громадян, жанрові сценки збентежених та обурених — все це відтворює разом гарячкову атмосферу напередодні сподіваних великих подій.

Із віддалі 20 років не один читач може хотів би догадатися від повістара якоїсь суцільної викиченої картини. Як легко підмалюючи тло такої доби затратитися в історичних концепціях, заплутатися в різних шнурках, які йдуть від людей до подій і від подій до висновків! Революція різниться саме тим від викінченої намальованої картини — на полотні, в історичній студії чи у професорському викладі, що вона порожня, як думки тих, що беруть у ній участь, як предмети в пограблених домах, як стрільня, руки і ноги на вулицях із барикадами. У повісті Галини Журби вона змальована імпресіоністичними цитками — не дуже жалюва, навіть не гриз, хвилинами навіть ідилічна, як і була вона

нею справді в очах тих, що вірили в її перемогу, не оглядаючись по боках.

Авторка вибрала дискретну методу передавати поодинокі моменти революції короткими сценками з приватного життя, з політичних подій, з міста і села, що перехреснувалися спільними інтересами та контрастами. Її цікавить передовсім те, як пробуджується національна свідомість — сильніша за соціальні гасла і з цією думкою вона зазначає моменти, що можуть промовити до якнайширшого кола читачів. Дуже вдатно проведені ті місця, де політичні дискусії зображують відношення російської інтелігенції до нового національного руху для них несподіваного, майже незрозумілого.

Стиль живий, барвистий, мова народна, досить багата, соковита. Авторка залюбки передає вислови і звороти тодішнього часу, хоч вплив галицьких місцевих висловів уже заважав на ній. Вона вживає скрізь навіть від себе „тутки“ замість „тут“, „тра“ замість „треба“, „жне“ замість „живе“, „цеї“ замість „це“, „цему“ замість „чому“, „вертати“ замість „вертатися“, „за ню“, „на ню“ замість „за неї“, „зато“ замість „зате“, „боз“ замість „бузок“, „умисловий розвиток“ замість „умовний“. Таких прикладів можна б навести багато. Взагалі правопис і граматику вражають око неодиною скалкою: „утікий з Сибіру“ замість „утікає“, „в сінні“ замість „в сінях“, „счезав“ замість „сезав“, „на гінкові“ замість „гінку“, „нігде“ замість „ніде“, „людяний“ замість „людський“, „солочи“ замість „солучи“, „вітерець“ замість „вітерець“, „цепи“ замість „цепом“, „ціпи, ціпом“, „промовляючі факти“ замість „промовисті...“

М. Р.

Вісник рахунок,
багаторазові розплати (чеки й переліки),
вклади (звичайні, інкульовані, а віста в золоті),
дріна ошадність,
зуповування цінних паперів.

ПРОМ-БАНК

Львів, Гродзівських 1. I. п.
Тел. 292-15 і 200-15.

Інкасо, доміціль, есконт векселя,
Інкасо рят післяплат,
Оборотний кредит,
Організування промисл підприємств

Письменник у боротьбі з суспільним ладом.

СІНКЛЕР, АВТОР „НЕТРИВ“.

Американська преса присвячує статті з нагоди 60-ліття Артура Сінклера. В Америці цей письменник має силу пропагандового гасла. Від 19 років Сінклер розбуджує пером заспокоєну, надто спокійну совість американських громадян. Він виступив із своїми першими творами тоді, коли гарні гасла демократії про рівність і справедливості почав заглушувати щораз сильніший скріпит і рес машин.

Сінклер здобув собі славу „Нетриви“, що колись і в нас мали свої години успіху. Він написав їх за великої боротьби першого Рузвельта проти трестів і звернувся головно проти т. зв. „роботодавців-бозотів“, що заробляли гроші на скандалах. „Нетри“ демаскували огидливі інтриги фабрикантів консервів у Шікаго. Сінклер опинився долею робітників у великих шікагоських ріанках і зворушливо описав працю в тих смертельних машинках. За „Нетрими“ пішли далі подібні твори, які ми тепер називали репортажами: „Шоленник Артура Стерлінга“, „Король Міддл“, „Кинг Таген“, „Капітан промислу“. В них протиставлені капіталісти низикуваним робітникам, що асуджені на нужду, пияцтво, злочини. У цих репортажних повістях Сінклер виражав патос, якого публіцисти вживають у відбурлях статтях. Американці читали ці книжки як газету.

Краще виходять у Сінклера суспільні сатири, де він красномовно заступає іронією, як у „Метрополі“. За прикладом Золя робив Сінклер спробу дати соціальний роман без соціалістичної „Король вугілля“ і „Нафта“ не тільки зраділи, як змальовувати обичай великоміських осподів.

Сінклер — найсильніший у пам'флетах таких як „Мідлний жетон“, „Гусачі сліди“, „Колі гроші пишуть“, де дає позакулісові ревелії, як побудовані різні державні установи та суспільні органи, як церква, школи, преса. Його полемічне перо не може оминати актуальних тем і він однаково легко вміє на актуальну тему написати повість, як нпр. „Бостон“. Цікаво, що Сінклер є автором одної з найкращих історичних повістей у Спол. Держав „Манассас“.

Саме його життя — цікаве, барвисте. Він уродився в Вальтімор, величезній пристані, де після революції родилися як гриби по дощі багаті, фінансові потентати. Вже змалку Сінклер зрозумів велику силу гроша, головню як засобу використовувати працю бідних і безборонних. У Нью Йорку він познайомився з хабарництвом тих, що правили містом і звичайми адміністративних урядовців з капіталістами. Його ідеалом стало звільнити словом на зміну системи, де можливі злочинства і безкарність всесильних багатіїв. У 18 році життя він уже сидів у виборчій комісії і від тоді не перестав брати участі у політичній боротьбі. Він вірив, що одиничні сміливі, чесні та енергійні може направити неодиє суспільне лихо, коли відкриє на нього очі громадянам. Сінклер показав дорогу молодіжним письменникам. Право боронити правди, яку автор оголошує друком і бере за неї відповідальність перед сувою, є одним із найбільших обов'язків Америки, де кожний громадянин може причинитися до поправки нездорових обставин.

Ділом ушанувати пам'ять тих, що своїм усердям та героїзмом поставили нас у ряд нації.

Гемороїди

спричинюють для самопочування тощо.
Треба конче усеунути ці дошкульні
герпіння. При гемороїдах вживати

Anusol
„Godecke“

ДІСТАТИ МОЖНА В АПТИКАХ.

12 чопків зол. 5.— 6 чопків зол. 3.—

Повість про Володимира Великого, Київ і Візантію.

Невідомо, чи, а думкою про роковини хрещення Руси чи зовсім випадково видав російський письменник А. Ладинський історичну повість „Голуб над Понтом“. Герой повісті — повістяр Іраклій Метафраст захопаний у царгородській царівні Анні, яка вийшла заміж за Володимира Великого. У повісті змальоване передовсім історичне тло, побутові картини, краєвиди. Читач відчуває атмосферу неспокою і бурі: — кров ллється у Вірменії та Анатолії, на Таврійських горах, що недавно визволилися зпід кормиги сарацинів, на островах Крети і Кипру; Везувій вибухає лавою. У Херсоні зневажені церкви і знищені виноградники, а над далеким містом Самбат-Київ устає північна зоря. Герой Іраклій син „руса“, що занедужав у Херсоні, Ідучи з караваною. Він випадково попав у палату двох царів Василя і Константина і наблизився до Василя, що управляє імперією.

Повість переважана науковим матеріалом: фактами, іменами, подробицями. У першій частині Метафраст роздумує про суєту світа, у другій маємо історію Володимира та Анни, у третій передказані події візантійської історії. Ладинський, добрий знавець Візантії, хотів дати якомога безпосередній образ життя на давній Руси — нестилізований, а майже примітивний. Київ, Дніпро, дерев'яні міста окружені лісами, дикі, майже дитячо-наївні люди виведені на прегарному тлі. Візантійська царівна приїхавши до Києва віддихає зовсім новим здоровішим повітрям і це повітря віє зі сторінок книжки — воно протиставлене затхлій Візантії.

З широкої картини візантійської культури виступають найбільше шпиль Києва і людей, що там живуть. Автор вложив у повість багато туги за давниною і чимало туги за майбутнім життям ближчим природи.

УКРАЇНСЬКА ВОЛООННА ВИРІБНА

ФАБРИКА „ТЕКСТИЛЬ“

ІНЖ. І. ЛУЧИШИН І СКА В ПЕРЕМІШЛІ,
ВУЛ. ЛУКАСІНСЬКОГО 8.

виробляє і має на складі:

1) першорядні воєнні матеріали-самостійки на убрання та 2) найрізноманітніші панамі і полотна до вишивання; макіє, шовк, лян. — Ціни конкурентні. — Український консумент купує вироб українського робітника! 1938 6-9

ІНСТИТУТ БОРОТБИ З МІКРОБАМИ КНИЖКИ.

У Римі відкрили нову установу — Королівський інститут патології книжки. Вже кілька років Бритійський Музей у Лондоні створює новий відділ, де лікують книжки, рятують їх перед загибеллю. Час і різні мікроби нищать папір. Найкращі твори, що збереглися в одному або двох примірниках можуть пропасти, коли їх не направити, не врятувати. В Америці вже знайшли філантропів-міліонерів, які почали відбивати дорожочку творів на матеріалі трипакішнім від паперу — на сталі чи полотні. Відомо, що в таких країнах як Франція, Англія, Німеччина видавці віддають вже друкують по 50 або 100 примірників кожного твору на кращому папері. Це торкається теж і преси, яка розсилає примірники на кращому папері для бібліотек та архівів. Як виглядає стан наших наукових бібліотек — відомо. Десятки тисяч лежать не на полицях, а просто у скринях чи на підлозі у сутренях або льохах, бо сади не мають на них місця. Не треба чекати аж на мікроба, щоб зліти папір! Часто їх заступають миші, в найкращому випадку — вогики.

Сторінка без політики.

Ловці метеликів.

ПРОФЕСІЯ Б. ВЯЗНІВ ІЗ ГВАЯНІ.

Коли недавно французький уряд вирішив звільнити марну колонію у Гваяні, виникло питання, що робити з усіма звільненими в'язнями та на які професії їх поділити.

Гваяна не має великих, догідних господарських умовин, тому й не дивини, що виникла незвичайно поважний клопіт для влади: чим зайняти тих в'язнів, які мусіли залишитись у Гваяні?

Тоді, на щастя, пригадали собі про одну професію, правда, не дуже приємну, проте незвичайно корисну, якою гваянові в'язні займаються вже від 30 літ.

Іде про... мотилів.

Найкращим доказом на те, що ловити метеликів — це добрий інтерес, був ведітський попит, який по світовій війні мали метелики з Гваяні. Товариство, що повстало в 1925 р. із сотні звільнених в'язнів, заложило над рікою Мароні колонію, яка небаром стала відома експортом метеликів із Гваяні.

Ловці метеликів мали в минулих літах зовсім добрі ходи. Приблизно з тисячі франків місячно — це найменша сума, яку такий ловець метеликів заробляв на чисто. Не треба і згадувати про те, що деякі з них осягали куди більші заробітки. Слід пам'ятати, що сума чотирьох або п'ятих тисяч місячно доходу творить у Гваяні справжній маєток.

Одначе згодом заробітні умовини погіршилися. Повстали окремі „біржі“ на метеликів у Нью-Йорку, Лондоні та навіть у Токіо, на яких нотували ціни найрідших примірників. Сьогодні вже ціни дуже впали і за незвичайно рідкий зразок метелика платять від 5—10 франків.

Коли йде про чисто торговельний збут, слід відмітити, що покупці метеликів не виводяться зі самих збирачів-аматорів. Їх закуповує перш усього прикрашувальний промисл, який уживає метеликів до прикраси різних предметів.

Одначе ця мода тепер трохи впала і закни повернулася удруге, між ловцями мотилів пануватиме ще якийсь час криза.

Професія ловця метеликів дуже складна та небезпечна. Лови у пралісі на рідкі зразки мотилів виглядають зовсім інакше, як ловлення до сітки різнобарвних метеликів на цвітистій лавді.

Деякі з них просто не дають себе зловити. Треба на них засідатися і ждати, поки вони почнуть свій ранній лет. А це вимагає багато трудів, треба продиратися бездоріжжям густого пра-

лісу серед цілої низки небезпек ніччю, до тих місць, де можна стрінати бажаний зразок метелика. Ловці послугуються при тому великими сітками, ловієм, як підчас лову риб. Воно можливе шойно тоді, коли властись перетерпіти густі зної лісу.

Найгірший клопіт тоді, коли мотилі нарочито оминають місця, де була вже чоловіча нога. Тоді треба починати мандрувати вдруге та продиратися щораз глибше й далі у дебри пралісу, віддаляючися чимраз більше від колонії ловців.

Мотилів ловлять теж на приманку, при чому банани творять найкращу приманку.

До розпізнаних великих сітей доцпаюють овочі або розсівають роздроблені банани, яких запах приманює мотилів і вони на осліп летять до привабливої лакоминки.

Одначе праця не кінчиться на зловленні метелика, бо він шойно тоді зберігає ринкову вартість, коли в ненарушеному стані доходить до рук купця. Велику частину зловлених мотилів залишають на місці, без ужитку, бо часто сітка нищить або ушкоджує барву й пилок дорожочинних крилець. Не зважаючи теж на якнайбільшу обережність та дбайливість при опакуванні, посилає спричиняє теж доволі великі ушкодження мотилів, яких висортовується при відборі.

Кожного мотила завивають у пергаментний папір або целофан, іноді у вату, а в деяких випадках ховають їх у шкляні ампулки. Не треба забувати додати, що опакування й пересилка того „товару“ вимагає незвичайно дбайливого, професійного знання.

Крім цього купці мусять визнаватися у ринкових цінах, тим більше, що кожний рід метелика нараховує часто десять тисяч відмін, з яких ледви може за кільканих можна дістати добру ринкову ціну.

Один такий мотил, особливо відомий у Гваяні, Морфо Менелус, який має крила широкі на 20 см, коштував у конюнктуральних часах 100 франків. Ще дорожчі були мотилі Коцінери Геркулес, за які платили по 500 франків за штуку.

Грошовий оборот у торгівлі метеликами з Гваяні давав у тих часах кілька мільярдів франків річно.

Це був великийбуди „промисл“.

Видужився 14-й раз

Льокальною славою Сан Франціско стали останніми часами Джон Манфілд. Репортер різних часописів подивляється його незвичайну відвагу й витривалість. Шо-ж такого зробив „герой“? У своїм житті зазнав він уже 13 разів розкошею подружнього щастя. Останнє було, здається, найгірше, але він зовсім не зважив на цим неспіхом і ще раз поспробував щастя. Перед кількома днями у величній тамошній святині баптистів відбулося його вінчання із славною красунею, дочкою багатого купця у Сан Франціско, Еммі Годлард. Репортерам, що були присутні на шлюбі, він казав, що сподіється, що вінці тепер знайшов „дівчин“.

— А якщо ні? — спитав один репортер. — То... дарма — відповів рішуче Джон Манфілд — розвелуся й оженився 15-й раз.

До чого здібні ніжні жіночі руки.

Мистець важкої ваги, боксер Манфред Кравс, вніс щими днями розмову скругу. Це ще не викликало великої сенсації, бо не орігінальні мотиви цієї скруги. Мистець бокс скругився, що жінка дещо-у-дещо напастує його та бе. Шкаве, що пані Кравс широко відома як „жінка з ніжними, блими руками“. Так звали її в рекламі одного косметичного лму. Невже реклама трохи переборщила?

Санаторія на Арктиді.

Очевидно ще її там нема, але коли поверну одному професорові природи, що на візі у цих природників англійців, виголосив реферт про незвичайні лікувальні прикмети підлітківних оолиць, можна сподіватися, що там санаторія небаром на Арктиді побудують. Той професор доказував, що Арктида — це просто немірне місце, в якому можна вичаїти хворі гені. Більшість банілаз гине там відразу на місці, тому професор домагався, щоб цимілі аані краї мерці приступили до будова санаторія на Шпіцбергу і в Гренландії.

Мабуть для нас усіх підлітківних краї творять т. зв. незвідому землю навіть у тих випадках, коли на карті зовсім виразно зазначені контури. Шо-ж казати про ті краї, які на карті зазначені білою плямою? В уяві бачимо ті краї, як вкриті ледом та снігом пустарі. Тому так важко нам зрозуміти, як така Арктида могла стати великою санаторією, де лічили би дуже недуги. Тому покищо Лавос, Закопане і Воркат не потребують ляхатися конкуренції, бо вони приступніші та дешевіші. Та можливо, що приде колись такий час, що саме підлітківних оолиць, які тепер мають такі мале значіння для мешканців земної кулі, стануть однією великою кліматичною станцією. Недуги приляжків-то літаками, але й подорож літаком не була б тоді так дорога й приступна.

Кілько чаю пють англичани

Як виходить з оголошеної недавно статистики, війна, що шаліє на території Китаю розмірно мало впливає на торговельний чаю. Причини цього явища слід шукати в тому, що найбільший консумент чаю з тих країн, які його не продукують, Англія, спорожніла ціловою з Індії та Цейлону. На 400 мільйонів фунтів чаю, імпортованого річно до Англії, ледви 10 мільйонів походять з Китаю. Англичани привозять чай із Формози, Китаю, Індії, Яви, але слід згадати, що консументи чаю в пинку у Злучених Державах Північної Америки постійно спадає.

Французькі пам'ятки для „Бритійського музею“.

Саме тепер Франція заливляється виставити „Бритійського музею“ в Лондоні 10 століть, що при них сиділа й бенкетувала англійська родієська пара підчас незлазкого побуту в Ррсаю. Ці пам'яткові столи рішким жорстким британському музеєві. Всі столи виконані мистецькими англійськими майстрами з дорожочинних дерев і вони творять вартість не лиш в сорок рична пам'ятка, але й теж як мистецьке творіння. В Англії проєктують, щоб ці столи виставити не лиш в одному музею, але щоб їх розділили між англійськими музеями в Едінбурзі, Оксфорді, Манчестері, Дербі, Бермінгемі, Глазгоу та в Йорку.

Тренер футбольної дружини покараний за уладження тоталізатора.

Перед кількома місяцями Союз копунів Англії видав гостру заборону робити заклади про виследи футбольних змагань.

Перші карні санкції, які передбачує цей закон, перевелі в Савтгемптон. Покарали там якогось тренера футбольного товариства за те, що він з кількома своїми приятелями уладив щось у роді тоталізатора та приймав від

публики ставки на поодинокі дружини. Слідство виказало, що обвинувачення не було безпідставне.

Не помогло тренерові виправдання, що ініціатива тоталізатора вийшла від його приятеля. Йому відібрали посаду та його назвище опинилося на чорній листі всіх спортивних товариств Англії.

Найстарша телеграфістка вековує вже 58 літ своєю службою.

Нема сумніву, що найстаршою телеграфісткою у світі є 80-літня п. Лайтер, яка виконує свою службу в одній з північних місцевостей Англії безупинно вже 58 років. Підлі уваги й те, що ця місцевість відділена від світа високими горами, та життя її мешканців це тиха ідилія.

Рідко скажучує що тишу неспокійна вістка зі світа, що приходить до цієї закутки по дровах телеграфу. Тоді старенька телеграфістка сама несе її адресатові та додає від себе вислови щирого співчуття, чи радості. Не диво, що в цій малій місцевості всі її люблять та поважають.

Шо робити, щоб довго жити.

Найстарший мешканець Китаю Шенгфей-лонг покінув недавно 135 рік життя. Коли його запитали, що треба робити, щоб можна було так довго жити, старий китаєць відповів, що воно, ні так важко, ні так таємниче, як би на перший погляд здавалося. Отже старий китаєць каже, що він ніколи у своїм житті нічим важко не замурився й не було події яка

моглаб його вивести з рівноваги. Його наймолодший син має тепер 78 літ, одначе всі, котрі його бачать, кажуть, що він не має ще навіть 50. Старий китаєць заявив, що його син кермується такими самими засадами, що й батько, тому теж старий ворожить і йому довго жити.

Хто кандидує від ВУО?

Від ВУО устійвили на виборчих колегіях такі кандидатури:

У думській окрузі: Степан Скрипник, б. поет (друге місце) та Микола Баламут, директор ККД (четверте місце).

У новельській окрузі: Володимир Косило, учитель і Осип Мовчан, рільник (друге й четверте місце).

У рівненській окрузі: Микита Бура, рільник і Олег Кралчук (друге й четверте місце).

У ярменинській окрузі: Володимир Ситус, селянин, селянин, урядовець і Михайло Кушнірук, рільник (друге й четверте місце).

Здогадні плани Німеччини.

„Кур'єр Познанський" пише: „Суттєвим для сучасного міжнародного положення є факт, що Німеччина стала найбільшою потугою європейського континенту, акутрішньо суцільною та націоналістичним духом прийнятою силою, яка має підтримку в Італії, що теж одушевлена національним ідеєю. Відносини Німеччиною колоній — це тільки питання часу. Не варто передбачити, що політичне та господарське поширення Німеччини на континенті йде шоким темпом; Берлін розвиватиме в рамках широкого пачу свої теперішні досягнення в Югославії та Болгарії, організуючи своє перевагу не тільки в цілім наддунайському просторі та на Балкані, але промощуючи також собі дорогу на Далекій Схід. На цьому шляху Німеччина дійде до територій, де зачинений український елемент, який має бути підрада до створення планованої та посади на Німеччині Української Держави. На півночі, над Балтком цей план супроводжуватиме натиск на Литву. На всякий випадок ми є свідками величавного політичного розвитку. Держави, що завдала смертельний удар дотепершній Чехословаччині, стає вже тепер у ролі „протектора“ славянських народів: чеського, словацького та українського і то такого „протектора“, який „боронить“ Закарпатську Україну перед претенсіями на неї Мадярищини, претенсіями, до яких Польща ставиться прихильно. Але все таки може Німеччина з уваги на катастрофічний розвиток подій в останньому часі не схоче відчужити від себе зовсім Мадярищину“.

По широкому світі.

Німецький міністр господарки Функ" виїхав зі Софії до Берліна.

В Італії заборонено аступ на біржі жидівським маклерам і посередникам.

Британський уряд не запротестував проти японського десанту в південному Китаю.

Німецький комісар Австрії Бірхель виголосив гостру промову проти „політичного капіталізму“.

В ІТАЛІЙСЬКІ ЛЕГІОНЕРИ ВЖЕ В КАДИКСІ, ГОТОВІ ДО ВІСІЗУ.

До Кадиксу приїхали останні поїзди з італійськими легіонерами, яких завантажено на 4 поїзди, що вже стоять у пристані та вертаються до Італії під ескортою дивізіону італійської карнарки. Ген. Кейно де Лано в імені ген. Франка переїхав в суботу перегляд добродійства та виготовлення до них промову.

ЛАТВІЯ ТА ЕСТОНІЯ НЕВТРАЛЬНІ.

Латвійські щоденники містять цікаві статті про нейтральність Латвії. Вони твердять, що Латвія зберегла безпеку збанкрутувала, та що Латвія неабияк до реального діла. Вони зазначають, що у всіх відношеннях рішенням естонських рад міністрів про нейтральність та будуть змушуватися на скандинавських державах. Латвійські політичні кола не рахують на ніщо більше, тільки на військовий союз з Естонією.

На допомогу родній Касперських.

На допомогу жертвам бандитського нападу з Чикаго в Адміністрації „Діла“: Бюро Елерських 2 год.

Через „Просвіту“ — до Воскресення! Станови під прапор „Просвіти“! Не жалуймо для нас ні грошей, ні грошей!

Запевнює власникові

знаменитий і чистий відбір на всіх трьох засягах.

Упокоєння слухати цікавих, актуальних аудіо з світа.

Тип 4-39 А для змінного струму.

Тип 4-39 У для постійного і змінного струму.

Демонстрування в чільних радіо-фірмах.

В справі товариства українських робітників „Сила“ у Львові.

КОМУНІКАТ.

Подаю отримані до загального відома, що рекриптом Воевідського Львівського Уряду з дня 3. жовтня 1938 ч. Поль. Б. Стов. XII, а. 160/38 іменовано мене ліквідатором Товариства українських робітників „Сила“ у Львові, розв'язаного правосильним рішенням Воевідського Львівського Уряду з дня 23. VI. 1938 ч. Поль. Б. Стов. XII, а. 160/38. З огляду на те, що агенди цієї ліквідації обіймають і централю і всі філії Товариства у краю, звертаюсь отримані із запитом:

1. До всіх вірників Товариства, щоб до дня 31. жовтня 1938 р. оголосили свої претенсії до Товариства на мої руки особисто, чи письменно.

2. До всіх довжників Товариства, щоб негайно вирівняли свої зобов'язання супроти Товариства.

До всіх тих, що чи то з титулу своєї приналежності до Виділу централі або філії, чи з іншого титулу мають у себе в перехованні готівку або інші варткові вальори, що були власністю Товариства як централі, так філії, а які випадково не були заарештовані владою у хвилині припинення чи пак розв'язання, щоб оголошували особисто чи переслали їх на мої руки в цілім зареєстрування й евентуального зужиткування на сплату зобов'язань Товариства, чи його філії.

Вкладкові книжечки треба пересилати на руки підписаного ліквідатора, готівку просто до Центробанку, вул. 3-го Мая, ч. 15, на біжучий рахунок ліквідаційної управи майна розв'язаного Товариства українських робітників „Сила“ у Львові.

4. Визнаю П. Т. Виділових і бувших Виділових розв'язаного Товариства подати до мого відома про нерухомості, які становлять власність Товариства „Сила“ та що з ними тепер діється і хто ними завідує. Прохую також повідомити мене, чи і які заходи пороблено на місцях в цілім забезпечення тих нерухомостей після розв'язання Товариства „Сила“ у Львові.

Зі зголошенням особистим треба звертатись до мене що понеділка, вісітка і четверга між год. 10—12 до бюро ліквідатора майна Товариства „Сила“, що міститься покищо в книжечці Матеріального Товариства „Просвіта“ у Львові, Ринок ч. 10, I. поверх. Письменні зголошення, вислані поштою, слід спрямовувати під мою адресу до моєї адвокатської канцелярії, яка міститься у Львові, вул. Гейнго 24/II. поверх.

М-р Зиновій Решетилівич, адвокат та емеритований суддя.

31. жовтня — культурна дата ощадності

тимто в цей день рішимося постійно щадити

В ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ У ЛЬВОВІ

вул. Словацького 14.

(Філія Банку: Станіславів, ул. Собіського II.)

Два нові міністри у Румунії.

Король призначив міністра війни ген. Арджестану та замінив його місце ген. Миколу Чуперку, б. коммуніста корупції.

Різночасно утворено нове міністерство заохочення армії, яке обійняв ген. Писиф Якович, також коммуніст корупції.

Вовни, шовки, білля, столове і постелеве найдешевше у фірмі **Леон Райс** ЛЬВІВ казенна вел. 20-22 (давний Пасад, Феларія).

ПАВЛИНА З НАВРОЦЬКИХ ДУТКЕВИЧЕВА

вдова по гімназійному професорі,
померла в Стрию 15. жовтня 1938 р.
в 86 році життя. Похорон відбудеться
в Стрию в понеділок дня 17. жовтня
1938, про що повідомляє горем при-
бита

ЧІЛГУКИ ДНЯ.

І все і Волосій.

Кожна людина має якусь розхитану шруб-
ку в голові, яка час до часу кудись заскочить.
Думаю, що не тільки кожна людина індивіду-
ально, але й цілі гурти, племена, а навіть нації.

Коли ваяти під уяву гурти, то цілий гурт
польських журналістів має розхитану шрубку
українських назвищ. Рідко коли напишуть на-
звище якогось нашого діяча правильно, а напи-
савши його раз але — тримаються тієї форми
цилими літами, хоч чують те назвище десять
разів на добу, а п'ять разів на статтю повторю-
ють його неправильно.

Скільки то було полеміки зі статтями пок.
Феда Федорчука. Просто не було дня, щоб у „І.
К. Ц.", „Слові" чи іншій „Вечірній" не циту-
вали його, накликаючи офіційні чинники до
репресій супроти нього! Скільки разів не лиш-
али сухої ниточки на нім, а все називали його
просто „Федорчук" або „абольшевічали Фе-
дорчуко".

Про імена і не згадувати. Переіменити Воло-
димир на Казимир, Ярослав на Карала, чи ін-
шого Базилього — то для них так як булку з
маслом зісти.

Деякі наші діячі мають спеціальне щастя
до перекручених назвищ. Наприклад пос. Целе-
вич Володимир параднував уже в сусідській пре-
сі як Казимир і Володислав Цалевич, а в най-
новіших списках кандидатів йому що правда на
ім'я Володимир, але назвище дістав інакше!
Консервативний „Час" подав Релевіч, а „Газета
Польська" — Релевіч.

Справа Закарпаття займає неодну сторінку
польських газет. Ясна річ, що й автономний у-

ПІДНАТИ ЛЕГКО НА КОЖИ
Берсон Олма

ряд та його члени знайшлися на тих сторінках.
Але як! Здається вони самі не пізнали себе, ко-
либ дістали до рук „Слово Народове", І.К.Ц.,
чи іншій „Експрес Вечірній". Ціле життя був
Волошин Волошином, Пішак Пішаком, Бачин-
ський Бачинським, а Бродія Бродієм. Аж одно-
го дня, коли стали міністрами змінили назвища.
З Пішака зробився Песек, а Волошин Волосіф,
а з Бродія Броди. Ще найменше потерпів Ба-
чинський, бо вийшов тільки як Бачинський, хоч
його назвище вказує недвозначно на загродо-
вого шляхтича, дарма що ця загрода аж за Кар-
патами.

Скаже хтось, що і в нас можливі такі по-
милки. Я знаю досі тільки про одну таку. Сво-
го часу один чоловік називав Черчіля Хурхілем,
а Чемберлена Хамберліном, але це було вна-
слідок незнання англійської мови. Як читав —
так писав!

Всеж таки не робив з Черчіля Шершеня, а
з Чемберлена Чемпіона.

Песек і Волосій — це вже навіть не шрубка,
а груба!...

Галактіон Чіпка.

кої. Як бачимо, польський студент не лише де-
молує шпиталь та культурні установи — він не
загадує навіть піднести руки на жінку.

— Львівська хроніка. З помешкання Ст. Зе-
біньського (На Байках ч. 14) невідомий злодій
вкрав золотий годинник, золотий перстень та
обручку і будильник, вартості 120 зол. — При
вул. Львівських Дітей наколесник Е. Павлишин
наїхав на М. Кудичицьку, яка потовклася. —
При вул. Набеляка ч. 29 отроїлись Нікодим Гри-
невич та його жінка.

— Таємне вбивство архітекта. Варшавська
поліція стоїть перед загадкою таємної смерті
інженіра архітекта Збігнева Гершевського, яко-
го назвали мертвим в його кабінеті при вул.
Львівській ч. 8. Тіло інж. Гершевського знайшли
у фотелі при бюрку в замкненім на ключ кабінеті.
Дріт від телефонічного апарату був перетя-
тий. На бюрку лежала рецепта на дуже сильну
отруту, що її заживав архітект як лікарство. То-
му спершу міркували, що інженір скінчив само-
губством. Шойно перед похороном власник по-
хоронного заведення звернув увагу, що по ков-
нірці і по карку покійного архітекта „слезить"
кров апід волосся на голові. Сестра покійного
33-літня Юлія Кухарська, дружина адвоката від-
мовила, що рана повстала мабуть при голенні
жилеткою. Однак жінка покійного Шарльота,
яка не жила зі своїм чоловіком внаслідок ін-
триг, повідомила про це поліцію. Одночасно за-
явила, що по смерті інж. Гершевського неві-
дома жінка зателефонувала до неї остерігаючи
її перед смертю. Вашого чоловіка — говорила
невідомо жінка — застрілила Кухарська. Я ба-
чила її, як входила і виходила. Тому прошу ува-
жати на себе — закінчила невідома жінка свою
осторогу. Переведена секція тіла виявила, що в
мізку архітекта була револьверова куля. Далі
секція виявила, що стріл віддано з дуже близь-
кої віддалі. Цікаве теж, що ні в кабінеті, ні при
тілі покійного не було револьверу, з якого зги-
нув інж. Гершевський. Слідча влада намагаєть-
ся розв'язати загадку хто вбила архітекта. За
вбивством інж. Гершевського найбільшчою осо-
бою промовляє гіпотеза, що до його кабінету
могла ввійти особа з найближчого оточення,
яка мала ключ до дверей, або якій отворив две-
рі сам архітект. Служниця зізнала, що нікому
дверей не отворала ні не знала нічого про ві-
шту. До того стріла ззаду в голову промовляє
за тим, що архітект не сподівався небезпе-
ки. Здогадуються, що злочинець похилився
близько над головою покійного, бо фотелі, у
якому сидів покійний, прилягав до самої сті-
ни. Тому за фотелем не міг ніхто стояти. Вби-
ник залишив на бюрку рецепту на отруту, щоб
підсунути гіпотезу, що інж. Гершевський скін-
чив самогубством. Поліція арештувала його
сестру Кухарську. Слідство виявило, що між
ними були суперечки на маєтковому тлі. Ку-
харська була колись доволі багата. Тепер опи-

нилася в доволі скрутному фінансовому по-
ложенні і хотіла розійтися зі своїм чоловіком.

— За вбивство свого чоловіка. В п'ятницю 14.
ц. м. перед окружним судом у Ченстохові ста-
нула Марія Юнг за вбивство свого чоловіка.
Підсудна призналася до вини кажучи, що вбила
свого чоловіка тому, що був дуже брутальний
і 9 років подружжя було для неї нестерпно му-
кою. При тім якесь нещасне фатум переслідує її
ще від дитинства. Вона вже кілька разів нама-
галася скінчити самогубством. Про саме вбивство
підсудна зізнала ось-що: вночі встала, натягну-
ла плащ і капелюх та ходила по кімнаті. Опів-
ночі вистрілила п'ять разів до свого чоловіка,
якого важко ранила. В слідстві зізнавала спер-
шу, що це був бандитський напад. Коли-ж чо-
ловік помер, підсудна заломилася і призналася
до вбивства.

— Вилетіла зі самоходу до ріки. Недалеко
станції Овчарки за Варшавою наїхав на придо-
рожнє дерево самоходом м-р Дембський, який
їхав з жінкою. Зі самоходу, що розбився до
дерева, вилетіла жінка м-ра Дембського і впала
до поблискої ріки Тринки, звідкіля її витягну-
ли. Обоєх відвезли до шпиталю у Грудзьондзу.
б) важко потовклася.

— Сензаційна афера в Лодзі. Перед кількома
днями поліція арештувала інспектора праці в
Лодзі Шумського і секретаря інспекторату
Жарського за зловживання влади. Арештовані
були у змові з промисловцями і за великою
винагородою поладували страйки робітників
з користю для промисловців. У зв'язку з цією
аферою поліція арештувала б. інспектора пра-
ці Павловського в Заверці і відвезла його до
Лодзі. Крім того арештували кількох проми-
словців.

— Страшний вибух. У Лінден у стейті Нью
Джерсі вилетіло в повітря 15 велитенських
збринків бензину містоті 27 міліонів літрів.
Побожуються дальших вибухів тому, що поже-
жа загрожувала сусіднім збринкам бензину. По-
жежі сторожі зовсім безсилні і не можуть
локалізувати велитенської пожежі. Матері-
альні втрати перевищують один міліон до-
ларів.

— Чудом оминула смерті. Ангійська короле-
ва Елісавета відвідала одну з фабрик у Дунді.
Нагло обсунулась на землю величезна платва і
впала кілька кроків від королеви, яка просто
чудом оминула смерті.

— Великий процес за шпигунство у Нью Йорку.
Перед судом у Нью Йорку почався в суботу 15.
ц. м. найбільший в історії Злучених Держав
шпигунський процес. На лаві підсудних засіли:
1) Йоганна Гофман, фризійка німецького транс-
атлантийського корабля „Европа" під закидом
передавання документів у справі оборони Злу-
чених Держав; 2) Гінтер Густав Румріч, б. під-
стапшина американської армії і дезертир під

— Конфіскація „Діла". Вчорашнє (229) число
„Діла" підпало конфіскації: 1) за вичислення віс-
ток і статей „Діла", що підпали конфіскації в
числі з 14. ц. м.; 2) за статтю замість передової
з 13. ц. м. за статтю з приводу останніх подій у Льво-
ві. Цензура повідомила про конфіскацію „Діла"
уже пізно і другий наклад ми могли видруку-
вати шойно опівночі. Наші читачі дістали „Ді-
ло" з великими білими плямками на двох сторін-
ках і змову з великим опізненням.

— Чергові сходили клубу „Нової Хати" й
„Груди" будуть присвячені кооперації. Говори-
тиме кілька прелегентів, передбачена цікава
дискусія. Часам і гостям раді. Початок год. 18.
Адреса: Ринок ч. 39.

— Головна Управа Річної Школи подає до
вдома, що Кураторія не дозволила відкрити
підготовчий курс до матури старого типу.

— На відремонтування хлопчачої школи „Р.
III" ім. Т. Шевченка у Львові при вул. Супін-
ського зложили: В. Чорномаз 10 зол. і кліче:
В. Пав. Малицьких зі Шляхтиненц; Ст. Похмур-
ський 10 зол. і кліче: Інж. Пежанського і радн.
З. Лукавського зі Львова; Л. Панчиншова 10
зол. і кліче: д-ра Решетила та д-ра Пелеха зі
Сокла, д-ра Кушника зі Стрия, д-ра Борина з Я-
рослава, д-ра Воробія з Теремови та о. Лиди-
нського з Борислава; А. Домбровський 10 зол. і
кліче: д-ра Макуха з Товмача і д-ра Шклара з
Винишівки.

— Недільні імпрези. Заходами Т-ва Україн-
ських Кооператорів у Львові відбудеться в не-
діль 16. ц. м. в год. 12-їй вполудне у театрі Ріж-
новської при вул. Рутівського ч. 22 коопе-
ративна академія з нагоди річного свята коопе-
ративу. — В год. 5-їй вполудні відбудеться по-
яснення Дому Української Кооперації при вул.
Техничій ч. 1. — В год. 11-їй передполуднем
відбудеться посвячення домішки „Мішанського
Братства" у Львові в Ринок ч. 42. — В салях На-
родного Дому при вул. Рутівського уладжує
Т-во „Українська Захоронка" 16. ц. м. дитячий
ярмарок від год. 12-її до 7-її вечором.

— Присуд на українського священника. Ста-
новийський окружний суд на вилізній сесії
у Калущі засудив на півтора року в'язниці з
приманкою на 5 років о. Омеляна Лисика з
Дрогобича (тепер у Холодичах),
який написав у метриці „Лебухорський" за-
мість „Лебихорський".

— Далі ведуть „ревіндикаційну" акцію на Во-
лоді. Краківський „І. К. Ц." з 16. ц. м. (ч. 286) пи-
ше, що учитель Бернард Кешковський своєю ін-
тимною працею за два роки довів до того,
що в селі Ясінці пов. Сарни перейшло на днях
на римо-католицький обряд 119 православиць.
Особливо польський священник хрестив діти
та батьків, які змінили свою батьківську віру.
Панько з сімох синів Чарнецького тримав до
смерті вісестаросту Малиновський в імені преф.
Кешковського.

— Лаварська молодь. Краківський „І. К. Ц."
з 14. ц. м. (ч. 286) подав вістку, що в п'ятницю
14. ц. м. польські студенти напали у львівському
університеті на студента жидів. Саме тоді надій-
шов проф. Лемпінський в донькою і станув в
обороні нападеного. У вісторок польські сту-
денти зневажали чинно проф. Лемпінського та
давали дошку. В обороні професора університету
стояли його дошки. Станували інші студенти і побили
проф. Лемпінського. Цю вістку польської преси заперечу-
ють рішуче ПАТ, підкреслюючи, що проф. Лем-
пінський взагалі не був у п'ятницю в донькою в
університеті, не був свідком ніякого нападу і
що його не заважали. В навітаєнні вечірної
преси від інциденту був ось який: Студент 2. ро-
ку філософії Папужинський сварився в якоюсь
комнаті за місце у викладачів саля. Дочка
проф. Лемпінського звернула молодому джен-
тльменові увагу, на що цей останній відповів:
„Пан Папужинський в лице, воді цей остан-
ній не сподівався небезпеки". Паниа Лемпінська
даючи б'яти кулаками по плечах, доки той
Папужинського до лиця, тоді той повалив
Панюжинського до землі. Папужинський ді-
став контузії також від нареченого п. Лемпін-

3 друкованих Вид. Спілки Діло. Вид.